

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 94

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS No. 94*

SUOMEN MAATALOUS VUONNA 1982

LAURI KETTUNEN

HELSINKI 1983

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 94

THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS No. 94

SUOMEN MAATALOUS VUONNA 1982

Lauri Kettunen

Helsinki 1983

Esipuhe

Tämä julkaisu sisältää lyhyen katsauksen maatalouden kehitykseen vuonna 1982. Osa tilastotiedoista on lopullisia, mutta osa vielä hyvin ennakkollisia. Satotiedot eivät enää muutu, ja tuotanto- ja hintatiedotkin ovat nähtävästi varsin lähellä lopullisia tilastoja. Tuotantopanosten määriin ja hintoihin sisältyy kuitenkin jo melkoisia virhelähteitä ja tämän takia maataloustulon kehityssennustetta on pidettävä vain karkeana arviona, johon voi tulla myöhemmin monen prosenttiyksikön korjaus. Muutoinkin maatalouden kokonaislaskelma, josta maataloustulo saadaan, on jatkuvan tarkistamisen kohteena tilastotuotannon parantuessa.

- Ennakkotiedot on merkitty e:llä.

Julkaisun III osassa tarkastellaan eräitä maatalouspolitiikan osia. Katsaus ei kuitenkaan pyri antamaan täydellistä kuvausta kaikista maatalouspolitiikan lohkoista, vaan keskittyy eräisiin enemmän tai vähemmän satunnaisesti valittuihin kohtiin.

Kiitän Lulu Siltasta, Seppo Hassista, Helena Koivulaa, Merja Mannista ja Paaavo Mäkistä, jotka ovat auttaneet tämän julkaisun toimittamisessa.

Katsaus ilmestyy myös englanninkielisenä tutkimuslaitoksen tiedonantoja sarjan numerona 94a.

Helsingissä 17 tammikuuta 1983.

Lauri Kettunen

I JOHDANTO

1. Taloudellinen tilanne

Taloudellinen tilanne heikkeni edelleen Suomessa vuonna 1982. Brutto-kansantuotteen kasvu jäi 1 %:iin sen oltua edellisellä vuonna 1.3 %. Ennusteiden mukaan BKT:n kasvu jää samalle tasolle vielä vuonna 1983. Näin taantumasta muodostuu arvioitua pitempi.

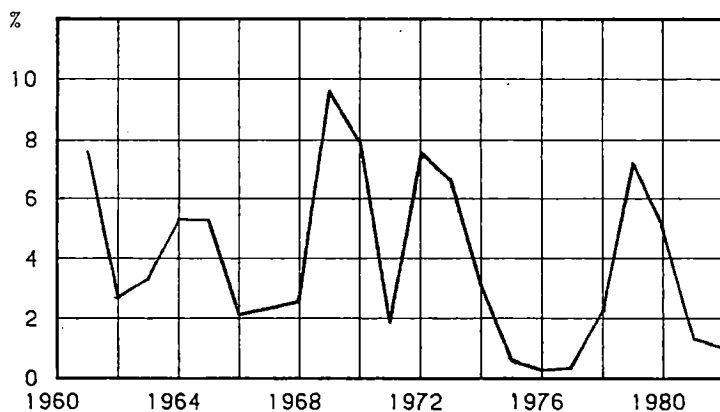
Viennin kasvun pysähtymisen katsotaan olevan merkittävimmän syyn taloudelliseen taantumaa. Varsinkin metsäteollisuus on ollut vaikeuksissa ja vuoden vaihteessa jouduttiin laajoihin työseisokkeihin ja pakkolomautuksiin. Kauppatase on tosin pysynyt tasapainossa, mutta osaselityksenä siihen on Neuvostoliiton kaupan ylijäämäisyys. Suomen läntisissä vientimaissa jatkuu myös lama, joka on ollut syynä viennin hidastumiseen. Eräänä syynä katsotaan myös olevan heikentynyt kilpailukyky. Suomen markka devalvoitiinkin osittain sen takia lokakuussa yhteensä noin 10.5 %. Ruotsin kruunun 16 %:n devalvaatio oli toisaalta myös syynä markan devalvointiin.

Inflaatio on hidastunut lievästi (noin 9 % vuositasolla vuoteen 1981 verrattuna), mutta se on kuitenkin nopeampi kuin OECD-maissa keskimäärin. Taloustaantuma näkyy eniten työttömyyden kasvun nousuna 6.5 %:iin (5.3 % vuonna 1981). Tilanteen ennustetaan edelleen huononevan vuoden 1983 aikana. Kansainvälisesti katsoen Suomen työttömyys ei ole pahimpia, vaan jopa OECD:n keskiarvoa alempi. Metalliteollisuuden työllisyys pysyi kauimmin hyvänä, mutta myös siellä on jouduttu lomautuksiin.

Taantumaa vahvistaa edelleen heikko investointitoiminta, joka johtuneen osittain heikosta vientikysynnästä. Rahamarkkinat ovat olleet varsin keveät, mutta sekään ei ole voinut elvyttää investointeja. Yritysten investoinnit merkitsevät nykyisin useimmiten vain tuotannon rationalisointia, mikä heikentää työllisyyttä. Yksityisen kulutuksen kasvu oli tosin noin 2 %, mutta koska investoinnit alenivat hieman ja vienti aleni noin 3 %, BKT:n kasvu oli vain noin 1 % vuonna 1982.

Laman merkeistä huolimatta Suomen taloudellista tilaa ei ole pidetty toivottomana. Ulkomaankaupan tasapaino ja rahamarkkinoiden keveys antavat liikkumavaraa niin yleisen talouspolitiikan kuin valtiontalouden hoidossa. Valtion velka ei ole myöskään vielä sanottavammin estänyt harjoittamasta alijäämäistä budjettipolitiikkaa ja siten kansantalouden aktivointia, mutta kasvava alijäämä on kuitenkin varsin pian otettava vakavasti huomioon. Bruttoveroasteen nostaminen on edessä, ellei taloudellinen kasvu parane pitemmäksi aikaa.

Maatalous oli vuonna 1982 merkittävästi vaikuttamassa taloudelliseen kehitykseen, sillä vuoden 1981 huonon sadon takia maataloustuotannon määrä oli vuoden 1982 alkupuolella 7-8 % edellisvuotta alempi. Hyvä sato puolestaan vuonna 1982 paransi tilannetta vuoden loppupuolella. Metsäteollisuuden lama vaikuttaa myös viljelijöiden tuloihin, sillä hakkuut ovat vähentyneet ja reaalin kantohinta laskenut.

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen kasvuprosentti vuosina 1960-82.

II. TUOTANTO, HINNAT JA MAATALOUSTULO

2. Kasvinviljelytuotanto

Kasvukausi alkoi varsin synkissä merkeissä. Kylvöt saatiin tosin tehdyksi normaaliin aikaan ja paikoin jopa etuajassa, mutta kesäkuun alun kylmä sää säikäytti monet viljelijät. Yöpakkaset vaurioitivat mm. varhaisperunan varsia ja viljankin pelättiin niistä kärsineen. Metsämarjat menetettiin lähes kokonaan. Kesäkuun 8-10 päivän lehdissä oli kuvia hiihtävistä tai lumiukkoja tekevistä lapsista. Kesäkuun keskimääräinen lämpötila jäi paljon alle normaalin.

Satotulos oli kuitenkin hyvä. Sää lämpeni heinä- ja elokuussa normaalisti, eivätkä sateetkaan pahemmin häirinneet elonkorjuuta. Niin viljelijät kuin lomanviettäjätkin olivat tyytyväisiä kesän säähän. Ainoastaan heinäsaato kärsi määrällisesti alkukesän kylmyydestä, mutta laadullisesti sekin oli hyvä.

Taulukko 1. Tärkeimpien viljelykasvien pinta-alat ja sadot vuosina 1981 ja 1982.

	1981			1982		
	Korjattu ala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	Yht. milj.kg	Viljelyala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	Yht. milj. kg
Syysvehnä	21.3	18.3	32.0	15.7	30.9	48.5
Kevätvehnä	90.1	22.5	203.0	127.2	30.4	386.9
Ruis	40.7	15.7	63.9	16.3	21.5	35.0
Ohra	570.0	19.0	1080.1	540.4	29.6	1598.5
Kaura	434.1	23.2	1007.5	459.3	28.7	1319.9
Peruna	36.9	129.5	477.8	39.1	153.7	601.1
Sokerijuurikas	31.7	214.7	680.5	32.4	233.4	756.1
Peltoheinä	449.5	37.3	1675.4	445.3	37.9	1689.4
Säilörehu	234.2	164.9	3861.5	244.4	176.7	4319.2
Kevätöljykasvit	55.5	12.4	69.1	63.7	15.1	96.3
Muut kasvit	63.7			64.3		
Yhteensä	2023.9	1925 ¹	3957.1 ²	2048.1	2526 ¹	5094.4 ²
Laidun	202.2			205.4		
Kesanto	67.5			74.2		
Pellonvaraus	85.8			74.1		
Muu maa	98.4			114.8		
Peltoala	2477.8 ³			2516.6		

¹ ry/ha ilman olkia

³ Lisäksi korjaamatta 62 100 ha

² milj. ry ilman olkia

Keskimääräinen rehuyksikkösato, 2526 ry/ha, yliti lähes vuoden 1976 ennätysatoon (2532 ry/ha). Peltoheinän ja säilörehun sadot jäivät sen verran alle normaalin, että uutta ennätystä ei saavutettu. Jos saatua hehtaarisatoa verrataan pitkän aikavälin trendiin, ylitys oli vain noin 4 %, joten siinä mielessä sato oli vain hieman yli normaalin. Kokonaissato, 5094 milj. ry, jäi sen sijaan paljon alle vuoden 1976 kokonaissadon 5560 milj. ry. Tämä johtuu siitä, että viljelyala on pudonnut 6 vuodessa noin 7 %. Koko peltoala on pienentynyt vajaat 4 % ja viljelemätön peltoala (pakettipellot, kesanto ja muu viljelemätön pelto) on kasvanut jo 263 000 hehtaariin.

Rukiin viljelyala jäi syksyn 1981 sateiden takia pieneksi, eikä hehtaarisatokaan noussut aivan normaaliksi. Omavaraisuusaste on siten vain noin 40 % satovuonna 1982/83. Vehnän viljelyala ei myöskään noussut aivan tavoitteeseen, mutta täysin normaalin hehtaarisadon ansiosta tuontitarvetta ei ole talven 1982-83 kuluessa.

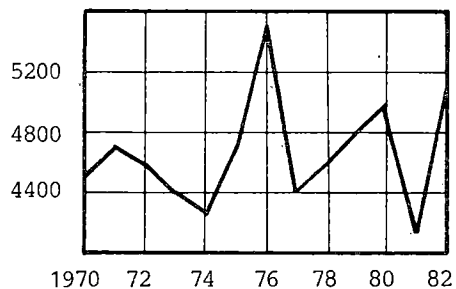
Leipäviljavarastojen kasvattamisen takia viljelysalat saivat nousta vieläkin. Ruista kylvettiinkin syksyllä 1982 noin 50 000 ha, mikä riittääkin kotimaiseen kulutukseen, jos saadaan normaali sato. Tavoitteena on kuitenkin noin 60 000 ha kylvöala. Leipävilja-alan nostamista hidastaa kuitenkin mm. öljykasvien viljelyn lisääminen. Nehän kilpailevat vehnän kanssa samasta pellosta Etelä-Suomessa.

Rehuviljasta saatiin hyvä sato. Hehtaarisadot olivat normaalia suurempia ja laatu oli hyvä. Rehuviljan tuontitarvetta ei ole. Peruna kärsi ilmeisesti kuivuudesta ja alkukesän kylmyydestä, sillä hehtaarisato jäi alle ennusteiden. Sato tyydyttää kuitenkin kotimaisen kysynnän. Sokerijuurikkaan hehtaarisadot ovat edelleen paljon alle 1970-luvun alkupuolen satoja. Omavaraisuus on kuitenkin pysytellyt noin 50-60 %:in paikkeilla.

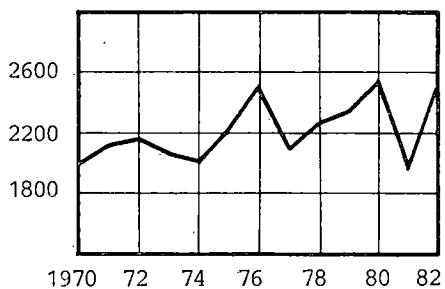
Kuivaheinä- ja säilörehusadot jäivät hieman alle normaalin, mutta laatu on hyvä, mistä on osoituksena maitotuotosten nousu normaalille tasolle lokakuussa sisäruokintakauden alettua.

Erikoiskasvien tuotannosta ei ole saatavissa tyydyttäviä tilastoja. Voidaan vain todeta, että vihannesten ja marjojen kotimainen tuotanto vastaa hyvin kysyntää. Ajoittain esiintyy jopa ylitarjontaa. Niinpä mm. mansikan hinta romahti kesällä runsaan sadon kypsyttyä nopeasti ja samanaikaisesti kaikkialla. Osa tuotannosta jäikin peltoon.

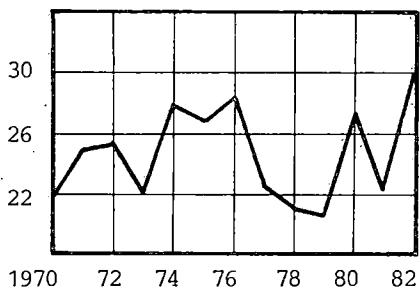
Kokonaissato ilman olkia
milj. ry

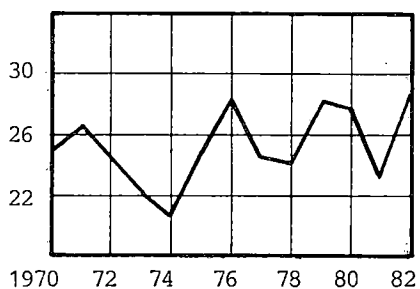
Kokonaissato ilman olkia
ry/ha

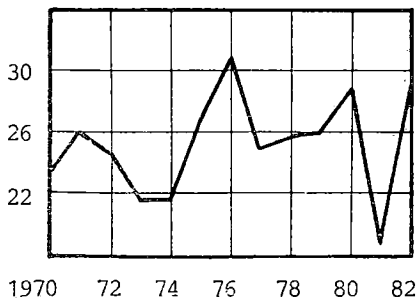
Kevätvehnä, ha-sato
100 kg

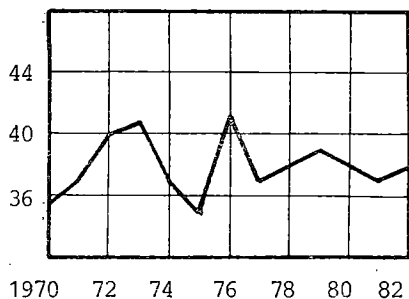
Kaura, ha-sato
100 kg

Ohra, ha-sato
100 kg

Peltoheinä, ha-sato
100 kg

Kuvio 2. Kokonaissato sekä kevätvehnän, kauran, ohran ja peltoheinän hehtaarisadot vuosina 1970-82.

Taulukko 2. Markkinoille tulleet kotimaiset viljamäärät vuosina 1976-82, milj. kg.

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 ^e
Ruis	96	94	57	60	90	64	29
Vehnä	469	341	97	108	208	184	244
Rehuvehnä	66	136	113	59	5	42	55
Ohra	483	723	615	588	592	527	555
Kaura	365	374	261	273	347	322	373

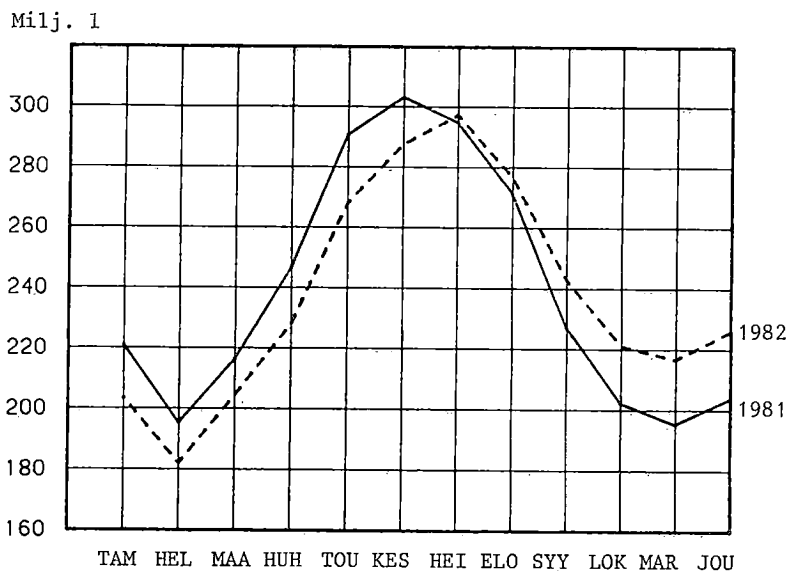
Hyvä sato katovuoden jälkeen loi varmaankin uskoa moneen viljelijään. Varsinkin viljanviljelijöiden tulotaso aleni huomattavasti satovuonna 1981/82, mutta huono vuosi tuntui myös maidontuottajien kukkarossa. Valitettavasti vain hyvä sato aiheuttaa heti uutta päänsärkyä. Tuotantokatot ylittivät ja tulonlisä jääkin saamatta.

Kokonaislaskelmassa käytetään viljasta markkinoille tulleita määriä. Niitä hallitsee vielä vuoden 1981 kato, minkä takia vuoden alkupuolen kauppa oli vähäistä. Jonkinmoista elpymistä on kaupassa kuitenkin nähtävissä (taulukko 2).

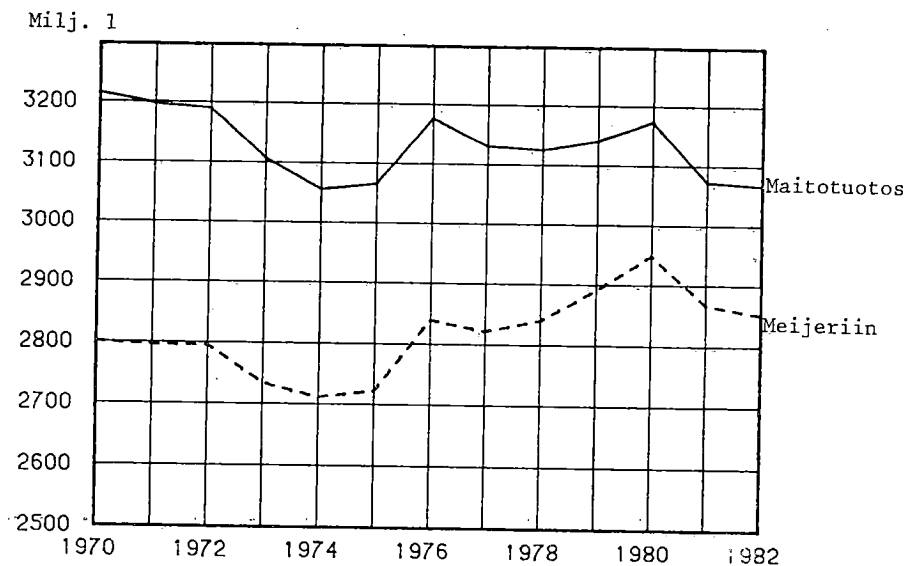
3. Kotieläintuotanto

Maidontuotanto aleni vuonna 1982 noin 0.5 %. Edellä on kuitenkin jo viitattu suureen tuotoksen vaihteluun. Vuoden alkupuolella tuotanto oli vielä 5-6 % edellisvuotta alempi, mutta vuoden loppupuolella lehmien keskituotokset nousivat yli edellisvuoden tason (vrt. kuvio 3).

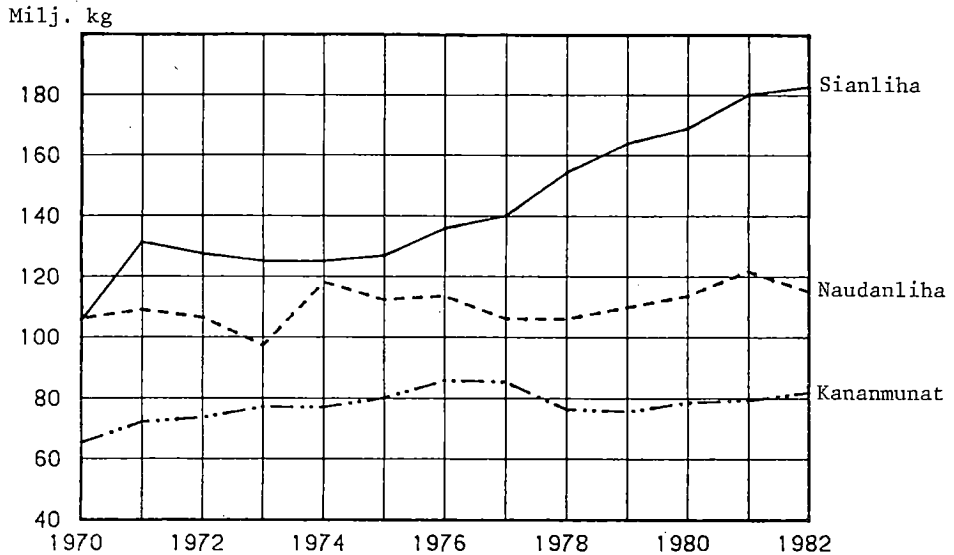
Maidon tuotannon ennustaminen onkin osoittautunut vaikeaksi. Ruokinta-kaudesta toiseen siirtyminen voi merkitä suurta muutosta lehmien keskituotoksessa. Syynä on ilmeisestikin rehun laatu. Vuoden 1981 rehu oli huonolaatuista ja keskituotos putosi noin 5-7 % talvikaudella. Kesän 1982 sadon laatu oli ehkä normaalia parempi ja niin tuotokset nousivat pitkäaikaiselle lineaariselle trendisuoralle. Lehmien lukumäärän kehitys sen sijaan on ollut hyvin tasainen. Vuosittainen väheneminen on ollut noin 1.5-2.5 % (ks. liitetaulukko 4). Tuotannon alentaminen, joka on valtiovallan tavoitteena, ei näytä onnistuvan, vaan meijeriin tulevan maitomäärän voi ennustaa kasvavan vuonna 1983 noin 3-4 % eli ylittävän tuotantokaton noin 80-100 milj. litralla.

Kuvio 3. Meijereiden vastaanottamat maitomäärät kuukausittain vuosina 1981 ja 1982.

Kuvio 4. Maidontuotanto ja meijereiden vastaanottamat maitomäärät vuosina 1970-82.

Kuvio 5. Sian- ja naudanlihan sekä kananmunien tuotanto vuosina 1970-82.

Naudanlihantuotanto aleni vuonna 1982 noin 115 milj. kg:aan eli noin 6 %. Sianlihantuotanto sen sijaan kasvoi vielä noin 3 %, vaikka merkkejä onkin jo näkyvässä sen kääntymisestä laskuun. Sikojen lukumäärä on nimittäin laskenut, ja sen perusteella on ennustettavissa, että tuotanto alenisi 2-4 milj. kg vuonna 1983. Naudanlihantuotanto alenee ehkä myös 2-4 milj. kg vuonna 1983, joskin maidontuotannon mahdolliset rajoitustoimet (lehmien karsinta) voi muuttaa hieman ennustetta.

Kananmunien tuotantoa on pyritty rajoittamaan jatkuvasti, sillä omavaraisuus on noin 150 %. Toimet eivät ole kuitenkaan johtaneet toivottuun tulokseen, sillä tuotanto on kolmena viime vuonna kääntynyt nousuun. Vuoden 1982 tuotanto oli ennakon mukaan 82 milj. kg eli noin 2.5 % edellisvuotta suurempi. Tällä tasolla se pysynee myös vuonna 1983.

Taulukko 3. Kotieläintuotanto vuosina 1977-82.

Maito, milj. litraa	1977	1978	1979	1980	1981	1982 ^e
Maito, milj. litraa	3130	3125	3141	3174	3082	3067
Naudanliha, milj. kg	106	106	110	114	122	115
Sianliha "	140	154	164	169	179	184
Kananmunat "	85	76	76	79	80	82
Siipikarjanliha "	13	12	14	15	17	17
Muu liha "	2	2	2	2	2	2

Varsinaisen tuotannon ohella on muistettava, että hirvenlihan määrä on jatkuvasti noussut ja se oli vuonna 1982 noin 7 milj. kg. Hirviä kaadettiin noin 55 000 kpl. Poronlihaa tuotetaan lisäksi noin 1.5 milj. kg vuosittain.

4. Kulutus

Maataloustuotteiden kulutuksenkin katsotaan reagoivan taloudelliseen vaihteluun, vaikka niiden kysynnän hinta- ja tulojoustot ovat eräitä poikkeuksia lukuunottamatta pieniä. Monissa maissa on mm. todettu, että laman vallitessa kysyntä on siirtynyt kalliista lihalajeista (naudanlihasta) halvimpiin ruhon osiin tai lihalajeihin (sian- ja siipikarjanlihaan). Maailmanmarkkinahinnat ovat olleet lievässä laskussa juuri kysynnän heikkouden takia, joskin tarjontakin on esim. viljan osalta vahvistunut.

Taloudellinen taantuma vaikuttanee osittain myös Suomessa, mutta mitään oleellisia muutoksia maataloustuotteiden kulutuksessa ei kuitenkaan ole nähtävissä. Varsinkin maitotuotteiden kulutuksen kehitys on tasaista. Nestemäisten maitotuotteiden samoin kuin voin kulutus aleni hieman, mutta juuston kulutus kasvoi. Kehitys on hyvin seurannut pitkäaikaista trendisuoraa, mikä osoittaa kyseessä olevan enemmänkin kuluttajien preferenssien muutos kuin taloudellisiin tekijöihin perustuva muutos.

Taulukko 4. Maitotuotteiden kulutus vuosina 1975-82, kg/cap.

	Maito	Voi	Juusto
1975	291.8	12.9	6.2
1976	287.5	12.6	6.2
1977	282.3	12.0	6.2
1978	279.1	11.7	6.5
1979	276.0	12.2	6.8
1980	272.6	11.3	7.2
1981	264.0	11.5	7.7
1982 ^e	260.0	11.0	7.9

Taulukko 5. Lihan ja kananmunien kulutus vuosina 1975-82, kg/cap.

	Naudan- liha	Sian- liha	Siipikar- jan liha	Kanan- munat
1975	24.2	26.7	2.4	10.9
1976	23.6	25.9	2.4	11.0
1977	22.6	27.3	2.7	10.9
1978	22.0	27.8	2.5	11.6
1979	23.3	28.9	2.9	11.6
1980	23.1	29.5	3.2	11.7
1981	22.3	29.3	3.5	10.7
1982 ^e	21.8	30.3	3.5	11

Sianlihan kulutus kasvoi yllättävästi noin 3 %. Tosin tämä kasvu on aiemmin tehtyjen ennusteiden mukainen, mutta parina edellisellä vuonna kulutuksen kasvu on hidastunut ja pitkän aikavälin ennusteita on jouduttu pudottamaan alaspäin. Naudanlihan kulutus on sen sijaan pysynyt entisellä tasollaan, eikä siinä juuri odoteta nousua. Pikemminkin kulutus voi alea. Hirvenliha on vienyt varmaankin osan naudanlihan kulutuksesta.

Muiden lihojen kohdalla muutokset ovat vähäisiä. Suomalaiset syövät edelleenkin vähän siipikarjanlihaa kansainvälisesti ajatellen. Kananmunien kulutus on pysynyt varsin tasaisena useita vuosia.

5. Ulkomaankauppa

Ulkomaankauppaan vaikutti vuoden 1981 huono sato siten, että viljaa tuotiin vuoden 1982 alkupuolella vielä noin 885 milj. kg. Siitä oli vehnää noin 308 milj. kg, ruista 96 milj. kg ja rehuviljaa 480 milj. kg. Lisäksi tuotiin väkirehuja noin 217 milj. kg. Osa tuonnista on mennyt varastojen kasvattamiseen, eikä satovuonna 1982/83 tarvitse tuoda viljaa lainkaan.

Maataloustuotteiden vienti väheni vuonna 1982. Syynä tähän oli maidontuotannon aleneminen vuoden alkupuolella ja sen tähden niin juuston kuin maitojauheen vienti pieneni hieman. Samoin kävi myös naudan- ja sianlihan viennin, vaikka viennin vaikeuden perusteella olisikin voinut olettaa toista. On odotettavissa, että maitotuotteiden vienti kasvaa jälleen maidontuotannon noustessa, mutta lihan osalta viennin voi odottaa vähenevän tuotannon alenemisen takia.

Taulukko 6. Eräiden maataloustuotteiden vienti vuosina 1975-82, milj. kg.

Vuosi	Voi	Juusto	Maito- jauhe	Sian- liha	Naudan- liha	Kanan- munat
1975	11.9	21.3	20.1	2.0	1.6	28.5
1976	21.2	30.2	22.0	12.0	2.4	34.4
1977	15.6	33.6	29.1	11.1	0.5	33.8
1978	14.9	36.5	27.4	22.1	0.8	22.2
1979	17.4	40.9	28.1	27.3	0.4	21.0
1980	9.8	41.1	30.5	25.5	0.9	25.8
1981	14.7	37.6	28.4	39.5	16.1	27.5
1982 ^e	7	34	23	36	9	30

Vientihinnat ovat pysyneet tyydyttävällä tasolla ja devalvaation takia ne ovat jopa hieman nousseet. Viennin arvo nousi vuonna 1981 tuntuvasti, mutta on laskenut jonkin verran vuonna 1982. Tuonnin arvo on selvästi viennin arvoa suurempi, mutta se johtuu suurelta osin kahvin ja hedelmien tuonnista. Viljan tuonti oli poikkeuksellisen suuri, eikä se tule toistumaan vuonna 1983.

Taulukko 7. Maataloustuotteiden viennin ja tuonnin arvo (Brysselin nimikkeistö 1-24), vuosina 1975-82, milj. mk.

Vuosi	VIENNI	TUONTI			
		Yht.	Kahvi ja tee	Hedelmät	Juomat ja tupakka
1975	719.8	2472.3	368.5	341.4	184.9
1976	921.4	2332.4	692.3	366.0	155.7
1977	1303.3	2899.9	1012.9	404.1	166.0
1978	1127.3	3107.2	904.4	447.1	226.9
1979	1284.2	3679.9	932.7	533.9	226.7
1980	1669.9	4598.1	1097.1	638.0	255.6
1981	2639.4	4462.2	825.4	688.9	335.1
1982 ¹	1818.0	4392.1	834.6	524.4	231.8

¹ tammi-lokakuu

6. Maataloustuloratkaisut

Maataloustuotteiden hintojen säätely perustuu maataloustulolakiin, jonka viimeisin käytössä ollut versio säädettiin vuonna 1977. Lain mukaan valtio ja maataloustuottajain keskusjärjestöt neuvottelevat 2 kertaa vuodessa hintojen tarkistamisesta. Neuvotteluissa voidaan erottaa 2 vaihetta: aluksi lasketaan tuotantopanosten hintojen noususta aiheutunut kustannusten nousu, mikä kompensoidaan kokonaan viljelijöille. Toiseksi neuvotellaan maataloustulon korotuksesta.

Kustannuskompensaatio lasketaan tekemällä kiinteämääräinen kokonaislaskelma maatalouden kustannuksista. Määränä käytetään 3 edellisen kalenterivuoden keskiarvoja. Hintataso määräytyy tammikuun ja heinäkuun perusteella.

Maataloustulon korotus on täysin neuvottelun varainen asia. Lähtökohdana on kuitenkin usein muilla työmarkkinoilla tehty palkkaratkaisu. Sen soveltuminen maatalouteen voisi tapahtua joko prosentuaalisena, pennimääräisenä tai jonain sekamuotona. Tätä varten on mm. arvioitu maatalouden työnmenekin kehitystä. Lopullisesta hintaratkaisusta ei kuitenkaan voi täysin päätellä, minkä periaatteen mukaan se on tehty.

Tällä kertaa tuloratkaisu oli jo valmiiksi neuvoteltu, sillä vuonna 1981 tehtiin 2-vuotinen yleinen tulosopimus, ns. Pekkas-ratkaisu, joka sisälsi myös maataloustulon korotukset vuosille 1981 ja 1982.

6.1. Kevään 1982 ratkaisu

Kevään ratkaisun yhteydessä neuvotellaan tavallisesti kustannuskompensaation lisäksi myös tulon korotuksesta. Tällä kertaa se jäi siis pois. Neuvottelujen tehtävänä oli vain laskea kustannuskompensaatio, sekä jakaa se ynnä jo sovittu tulokorotus eri tuotteille.

Maatalouden hintaneuvottelukunta totesi kustannusten nousuksi heinäkuusta 1981 tammikuuhun 1982 659.2 milj. mk eli 6.52 %. Eniten nousivat kone- ja kalustokustannus ja tarvikekustannus, kun sen sijaan rakennuskustannusten nousu oli vähäinen. Muiden tuotteiden voimakas hinnan nousu alensi tuntuvasti kokonaiskorotustarvetta.

Taulukko 8. Kevään 1982 hintaratkaisun kustannuslaskelma.

	Syksyn 1981 taso, milj. mk	Kevään 1982 taso, milj. mk	Muutos %
Tuotto			
Tavoitehintatuotteet	11 648.8	11 648.8	
Muut tuotteet	1 079.2	1 317.9	22.1
Jälkitilit	423.1	423.1	
Tuki yhteensä	1 591.2	1 591.2	
Yhteensä	14 742.3	14 981.0	1.6
Kustannukset			
Tarvikekustannus	5 898.0	6 307.6	6.9
Palkkakustannus	419.8	445.0	6.0
Kone- ja kalustokustannus	2 384.3	2 573.4	7.9
Rakennuskustannus	893.8	926.1	3.6
Korkokustannus	518.8	521.8	
Yhteensä	10 114.7	10 773.9	6.5
Maataloustulo	4 627.6	4 207.1	
Muutos perustasosta		420.5	

Pekkas-ratkaisuun liittyi indeksiehto, jonka mukaan palkkoja ja myös maataloustuloa tuli korottaa maaliskuun alussa 1982, mikäli elinkustannusindeksi ulkomaankaupan hintasuhteen muutoksella korjattuna nousisi maaliskuusta joulukuuhun 1981 enemmän kuin 6 %. Korotus olisi ylityksen suuruinen. Tämä ylitys oli 0.6 %, mikä merkitsi maataloudelle 27.8 milj. mk suuruista maataloustulon korotusta. Neuvotteluissa sovittiin lisäksi käytettäväksi 59 milj. mk syksyn 1982 ratkaisusta viljan hintojen korotukseen. Nehän tulevatkin voimaan vasta elokuun alussa. Lopullisesti tavoitehintojen korotukseksi tuli näin ollen 845.3 milj. mk, sekä syksyn ratkaisun käyttö huomioon ottaen 904.3 milj. mk.

Taulukko 9. Kevään tuloratkaisun tuotto- ja kustannuslaskelma.

	milj. mk
Kustannusten nousu	+ 659.2
Tuoton nousu	- 238.7
Tavoitehintojen ylitys v. 1980, palautus	+ 9.9
Tavoitehintojen alitus v. 1981	+ 163.1
Tuotto- ja kustannuslaskelman mukainen korotustarve	<hr/> 593.5

Tuotto- ja kustannuslaskelma	593.5 milj. mk
Indeksihyvyitys	27.8 "
Maataloustulon korotus	224.0 "
Syksyn ratkaisusta	<u>59.0</u> "
	904.3 milj. mk

Kokonaiskorotuksesta ohjattiin 766.2 milj. mk (mukaan lukien 59.0 milj. mk) tavoitehintatuotteisiin ja 138.1 milj. mk hintapoliittiseen tukeen. Hintaratkaisu painottui ennen muuta viljan hintoihin, joita nostettiin noin 10 % (tosin jo käyttäen hyväksi syksyn korotusta). Maidon sekä sian- ja naudanlihan hinnankorotukset olivat 5-6 %. Naudanlihan tuotantopalkkioita korotettiin 40 p/kg. Lisäksi 130-159 kilooselle hieholle ryhdyttiin maksamaan 1.00 mk/kg tuotantopalkkiota. Naudanlihan hintaa "subventoidaan" siis jo melkoisesti.

6.2. Syksyn 1982 hintaratkaisu

Syksyn ratkaisun yhteydessä kompensoidaan kustannusten nousu tammi-kuusta heinäkuuhun. Inflaatiokehitys hidastui hyvin tuntuvasti vuoden kuluessa ja maatalouden tuotantopanosten hintojen nousu jäi vain 1.5 %:iin. Ainoastaan palkatun työvoiman palkat nousivat merkittävästi eli 5.8 %. Jälkitilit eivät nostaneet tällä kertaa tuottoa juuri lainkaan ja näin ollen kustannusten kompensatio oli 150.4 milj. mk. Pekkas-ratkaisussa oli jo sovittu 202.0 milj. mk:n suuruisesta tulonlisästä, joten kokonaiskorotus oli yhteensä 352.4 milj. mk (ks. seur. sivu).

Kevään ratkaisussa sovittiin, että viljan hintojen korotus yht. 59.0 milj. mk otetaan huomioon syksyn ratkaisun yhteydessä. Maatalous joutuu lisäksi osallistumaan osittain loma- ja sijaisapujärjestelmiin (12.5 milj. mk). Aluetukeen ja viljelmäkoon mukaiseen tukeen ohjattiin 30.1 milj. mk, joten kotieläintuotteiden hintojen korotukseen jäi 250.8 milj. mk. Pääosa siitä meni maitoon (6 p/l eli 3.3 %:n korotus).

Taulukko 10. Syksyn 1982 hintaratkaisun kustannuslaskelma.

	Kevään 1982 taso, milj. mk	Syksyn 1982 taso, milj. mk	Muutos %
Tuotto			
Tavoitehintatuotteet	12 415.2	12 415.2	
Muut tuotteet	1 317.9	1 317.9	
Jälkitilit	423.1	433.1	2.4
Tuki yhteensä	1 729.3	1 729.3	
Yhteensä	15 885.5	15 895.5	0.1
Kustannukset			
Tarvikekustannus	6 307.4	6 382.6	1.2
Palkkakustannus	445.0	471.0	5.8
Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksu		30.0	
Kone- ja kalustokustannus	2 573.4	2 589.2	0.6
Rakennuskustannus	926.1	939.5	1.4
Korkokustannus	521.8	521.8	
Yhteensä	10 773.7	10 934.1	1.5
Maataloustulo	5 111.8	4 961.4	
Muutos perustasosta		150.4	

Alla olevasta asetelmasta käyvät ilmi ratkaisun eri osat

Tulonlisä	202.0 milj. mk
Tuoton lisäys	- 10.0 "
Kustannusten nousu	160.4 "
Keväällä tehty viljojen hinnankorotus	- 59.0 "
Loma- ja sijaisapu	- 12.5 "
Yhteensä	<u>280.9 milj. mk</u>

Sekä kevään että syksyn ratkaisut huomioon ottaen hintakorotukset painottuivat lievästi viljojen eduksi (ks. taulukko 11, seur. sivu). Rehukauran tavoitehintaa nostettiin 11.7 %, kun sen sijaan naudanlihan hinnan korotus jäi 6.6 %:iin. Maidon tavoitehintaa nostettiin lisähinta huomioon ottaen 9.3 %. Korotukset heijastavat jossain määrin markkinaatilannetta. Lihan vienti on ollut vaikeuksissa ja varastoilla on ollut taipumusta kasvaa liian suuriksi.

Taulukko 11. Tavoitehinnat vuosina 1980-1982.

		1.9.1980	1.3.1981	1.9.1981	1.3.1982	1.9.1982
Ruis ¹⁾	p/kg	161.00		187.00		207.00
Vehnä ¹⁾	"	150.00		172.00		190.00
Rehuohra ¹⁾	"	103.00		128.00		142.00
Rehukaura ¹⁾	"	96.50		119.50		133.50
Maito ²⁾	p/l	152.60	160.60	171.90	182.90	188.90
Naudanliha ³⁾	mk/kg	17.14	18.69	19.44	20.44	20.73
Sianliha	"	10.91	11.86	12.31	13.01	13.14
Kanamunat	"	7.25	7.85	8.20	8.75	8.88
Lampaanliha ⁴⁾	"	20.00	21.50	22.30	23.40	23.80

1) Alkaen 1.8.

2) Maidon lisähintaa on maksettu seuraavasti:

1.9.1980 alkaen	15 p/l	
1.9.1981 "	15 p/l	200 000 l:aan asti
1.3.1982 "	16 p/l	---

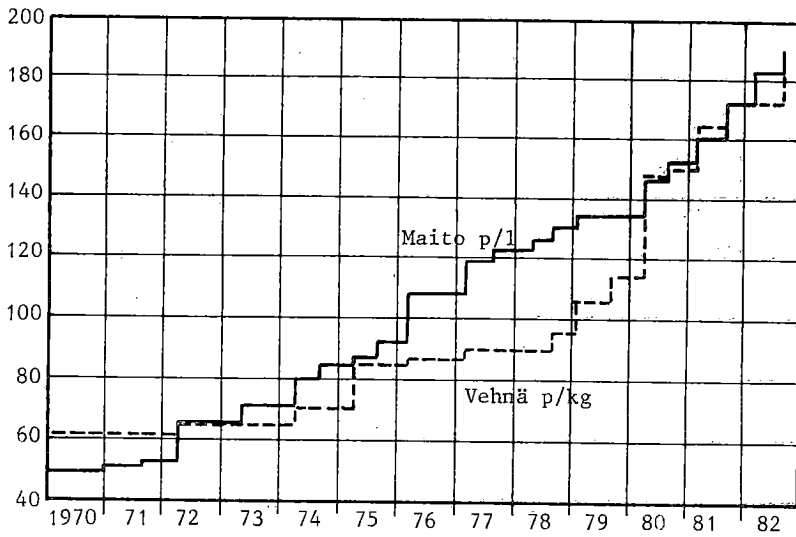
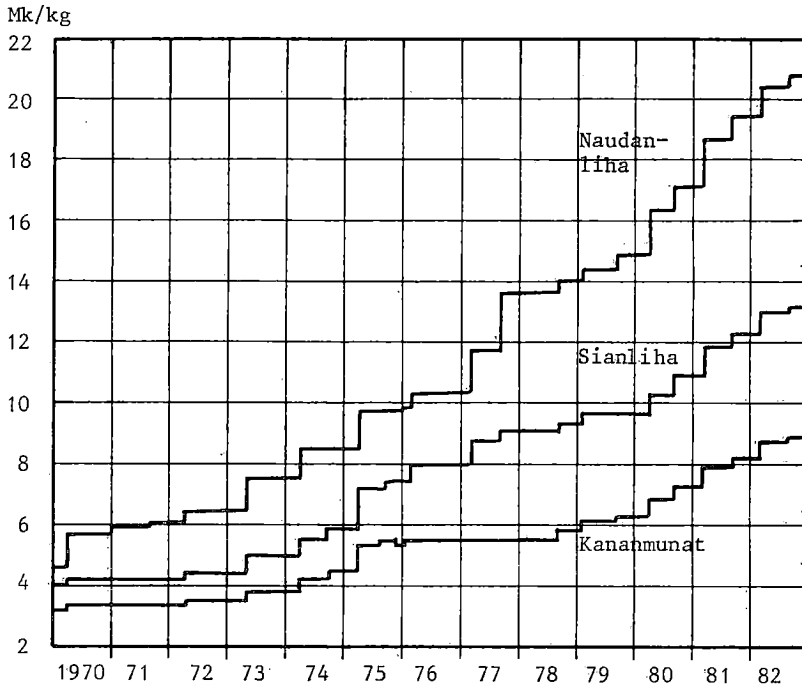
sekä lisäksi:

1.9.1980 alkaen	8.3 p/l	30 000 l:aan asti
1.3.1981 "	9.8 p/l	---
1.9.1981 "	10.5 p/l	---

3) Naudanlihan tuotantopalkkiota on maksettu seuraavasti:

	sonni 160-210kg mk/kg	sonni yli 210kg mk/kg	hieho 130-160kg mk/kg	hieho yli 160kg mk/kg	hieho yli 210kg mk/kg
1.9.1980 alkaen	1.30	2.20		1.30	2.20
1.3.1981 "	1.30	2.20		2.20	
1.9.1981 "	1.50	2.50		2.50	
1.3.1982 "	1.90	2.90	1.00	2.90	

4) Lampaanlihan tuotantopalkkiota on maksettu 1.9.1980 alkaen 2.20 mk/kg, 1.9.1981 alkaen 2.50 mk/kg ja 1.3.1982 alkaen 2.90 mk/kg.

Kuvio 6. Eräiden maataloustuotteiden tavoitehinnat vuosina 1970-82.

7. Tulokehitys

Vuoden vaihteessa tehdyt maataloustulon kehitystä koskeneet arviot ovat osoittautuneet epävarmoiksi. Toisinaan on niissä kyllä onnistuttu tyydyttävästi, mutta esim. vuoden 1981 arviot epäonnistuvivat valitettavasti pahoin. Maataloustulo lasketaan kahden komponentin, tuoton ja kustannusten erona, ja varsinkin jos virheet vahvistavat toisiaan, maataloustulossa tehty virhe on suuri.

Huolimatta huonoista kokemuksista on jälleen kuitenkin tehty alustava kokonaislaskelma vuodelle 1982, koska sillä on niin paljon mielenkiintoa. Kokonaislaskelma on kokonaisuudessaan huomattavan kehittelyn alaisena ja niinpä mm. maataloustulon luvut ovat muuttuneet aika lailla edellisistä laskelmista. Korjaus on toistaiseksi ulotettu taaksepäin vuoteen 1975 saakka.

Maataloustulo nousi tämän alustavan laskelman mukaan 37.7 % vuonna 1982 edellisvuoteen verrattuna. Näin huomattavaan muutokseen ovat pääasiallisena selityksenä hintakehitys ja katovahinkokorvaus.

Volyymimuutokset olivat saman suuntaisia. Tuotannon volyyymi kasvoi 1 % ja kustannusten volyyymi 2 %. Hintakehitys oli kuitenkin eritahtinen. Tuottajahinnat nousivat kalenterivuositasolla 14 % ja tuotantopanosten hinnat 9 %. Jälkimmäinen näistä oli yleisen inflaation mukainen. Tuottajahintojen voimakas nousu johtuu mm. siitä, että tuotantopanosten hinnat nousivat vuonna 1981 muuta hintakehitystä nopeammin ja niin tavoitehinnat olivat maaliskuussa 1982 noin 12 % korkeammat kuin vuotta aikaisemmin. Toisaalta tuottajahinnat jäivät vuonna 1981 noin 1.4 % tavoitehinnoista. Muutoinkin tuottajahinnat nousevat alenevan inflaation vallitessa hieman nopeammin kuin tuotantopanosten hinnat, koska kustannusten kompensointi tapahtuu jälkikäteen.

Kokonaislaskelmassa seurataan rahaliikettä kalenterivuositain. Näin katovahinkokorvaukset (426.8 milj.mk) tulevat vuodelle 1982, koska ne maksettiin tällöin. Vuoden kato tuntui tosin sekä vuonna 1981 että vuonna 1982, mutta korvausten jakaminen näille vuosille on vaikeaa.

Taulukko 12. Maataloustulon kehitys vuosina 1975-82, milj. mk ja indeksinä.

Vuosi	Kokonais- tuotto	Kokonais- kustannus	Maatalous- tulo	Indeksi
1975	8091.2	4991.9	3099.3	100.0
1976	9261.0	5762.7	3498.3	112.9
1977	9967.0	6231.0	3736.0	120.5
1978	10233.1	7191.8	3041.3	98.1
1979	11100.6	8185.4	2914.8	94.0
1980	13103.4	9714.1	3389.3	109.4
1981	14641.4	11242.9	3398.5	109.7
1982 ^e	17151.3	12471.1	4680.2	151.0

Leipäviljan viljelypalkkiot (yht. 79.2 milj. mk) nostavat myös vuoden 1982 tuloa. Laskelmaan on liitetty nyt mukaan myös tuotannonmuutos-sopimuksista maksetut palkkiot ja maitobonukset. Nekin kasvoivat hieman reaalisesti ja paransivat vuoden 1982 tulosta.

Tuottajahintojen nousu nopeammin kuin tuotantopanosten hintojen kasvu oli varsinainen syy hyvään tulokehitykseen. Prosentuaalista nousua tarkasteltaessa on otettava huomioon lisäksi, että vuoden 1981 tulos oli huono. Maatalous on nyt voinut tavallaan palata normaalille kehitys-uralle. Reaalisesti vuoden 1982 maataloustulo on kuitenkin noin 25 % alempi kuin vuonna 1975.

III MAATALOUSPOLITIIKKA

8. Rauhallinen vuosi

Maatalouspolitiikan osalta vuosi meni varsin rauhallisesti. Pekkasratkaisun takia tuloneuvottelut olivat tavallista yksinkertaisemmat, koska maataloustulon korotuksesta oli sovittu jo aikaisemmin. Kustannuskompensaation määrittäminen menee jo rutiinilla, eikä se aiheuta suuria riitoja. Näin maatalouden kannalta tärkein asia, hintojen korotukset, meni helpommin kuin aikaisemmin.

Maidontuotannon alenemisen takia tuotannonrajoitusongelmat eivät myöskään häirinneet maatalouspolitiikan hoitoa. Markkinointimaksuja voitiin jopa alentaa, mikä olikin positiivinen puoli asiassa. Lihan viennin vaikeutuminen kesällä aiheutti hieman puhetta julkisuudessa ja mahdollinen lihan alennusmyynti jäi odottamaan sopivaa ajankohtaa.

Leipäviljan viljelyn elvyttäminen on aika ajoin noussut keskeiseksi puheenaiheeksi. Omavaraisuusasteen putoaminen puoleen on saanut eräät piirit huolestumaan maataloutemme huoltokyvystä. Hintojen korotuksin ja viljelypalkkioin on viljelijöitä kannustettu nostamaan leipäviljan viljelyaloja. Kannattavuus on näin kohentunut ja tuloksia sopii nyt odottaa.

Uuden maataloustulolain säätäminen oli eräänlainen vuoden tapaus. Uutta lakia oli valmisteltu jo usean vuoden ajan ja vanhaa lakia oli pakko jatkaa vuodella, kun hallitus ei päässyt yksimielisyyteen uuden lain sisällöstä. Vasta keväällä 1982 onnistuttiin sopimaan uuden maataloustulolakiesityksen antamisesta eduskunnalle.

Laki on otettu tyydytyksellä vastaan viljelijöiden keskuudessa. Sen soveltamisessa voi kuitenkin tulla vaikeuksia, vaikka taustainformaatioita ja seurantajärjestelmiä kehitellään kahdessakin tutkimusryhmässä. Laissa puhutaan järkipäisesti hoidetusta tilasta, jonka tulkinta saattaa osoittautua vaikeaksi asiaksi.

9. Tuotannon ohjaus

Ylituotanto oli tavallista pienempi ongelma vuoden 1982 aikana. Maidontuotanto väheni varsinkin vuoden alkupuolella, minkä takia maatalouden osuus vientikustannuksista aleni tuntuvasti. Osaltaan sitä auttoi myös sianlihan viennin väheneminen. Niinpä maidon ja sianlihan markkinoimismaksut voitiin poistaa ja lannoitteiden valmistevero alennettiin 11:sta 6:een p/kg. Vuoden loppupuolella todettiin kuitenkin, että hyvä sato "pilasi" optimistisen kuvan. Maidontuotanto olikin korkeampi kuin mitä ennustettiin ja markkinointimaksujen olisi pitänyt olla korkeampia kuin mitä perittiin. Rästiä siirtyi vuodelle 1983.

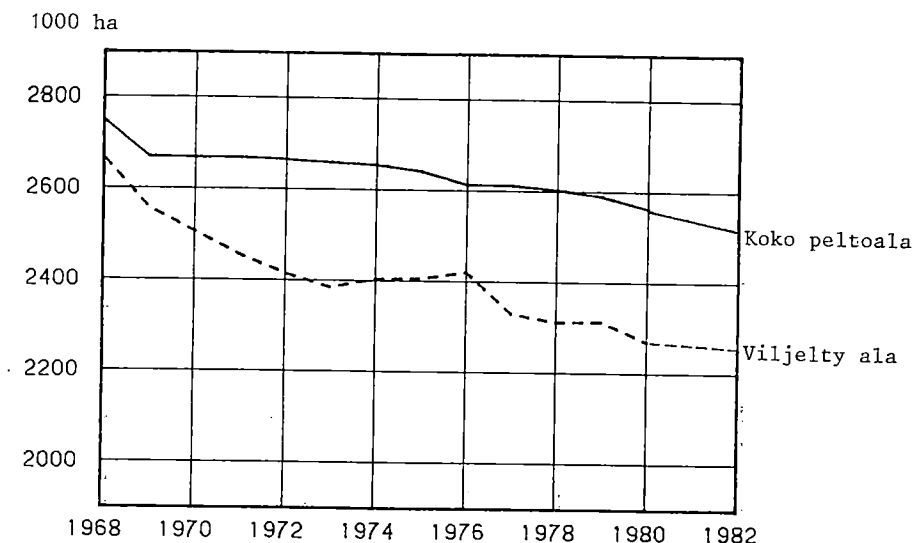
Tuotannonrajoitustoimet säilyivät tosin ennallaan ja jopa aikaisemmista kiristettyinä. Ne koskevat vain kotieläintuotantoa, sillä leipäviljan viljely ei ole viime vuosina ollut riittävää. Oikeastaan kyseessä onkin siis tuotannon ohjaus eikä tuotannon rajoitus. Peltopinta-alanhan katsotaan olevan sopivalla tasolla, joten tuotannonrakennetta tulisi hieman korjata. Tosin on myönnettävä, että muitakin tavoitteita ohjaustoimilla on. Mm. suurten kotieläintilojen perustamisrajoitusten tavoitteena on pyrkiä estämään teollisuusmaisten yritysten syntyminen.

Seuraavassa on lyhyesti tarkasteltu tuotannonrajoitustoimien käyttöä vuoden 1982 aikana.

9.1. Tuotannon rajoittaminen

Pellonvarausjärjestelmän piirissä oli kesällä 1982 peltoa yhteensä 74 063 ha ja metsitettynä 26 224 ha. Korvaus oli 225-380 mk/ha. Viime aikoina on vaadittu järjestelmän purkamista, jotta saataisiin lisää peltoa viljan viljelyyn. Asia on tutkittavana, eikä varsinaisia päätöksiä ole siis tehty.

Pellon määrä on alentunut koko ajan (1 %:n vuonna 1982), mikä tietenkin alentaa tuotantopotentiaalia. Varsinkin viljelyala on pudonnut tuntuvasti 1970-luvun alusta, jolloin ryhdyttiin aktiivisiin toimenpiteisiin tuotannon rajoittamiseksi. Voi arvioida, että pitkällä aikavälillä peltoalan tai viljelyalan aleneminen kompensoi hehtaarisatojen nousun, joten kasvinviljelytuotannon määrä pysyy ennallaan. Satovaihtelut vaikeuttavat tietenkin tämän toteamista.

Kuvio 7. Peltoalan ja viljelyalan kehitys vuosina 1968-82.

Maidontuotannon rajoittamiseksi on edelleen käytettävissä maitobonusjärjestelmä. Viljelijä, joka vähentää maidontuotantoaan vähintään neljäsosalla (ainakin 10 000 litralla vuodessa) 3 vuodeksi, saa korvausta vähennyksen osalta. Korvaus oli 50 p/l 31.8 saakka ja sen jälkeen 65 p/l. Korvauksiin oli käytettävissä 25 milj. mk. Järjestelmää jatketaan myös vuonna 1983.

Kananmunien tuotannon rajoittamiseksi on ollut käytössä tuotannon keskeyttämissopimus. Siinä kanatalouden harjoittaja sitoutuu myymään teuraaksi kaikki kanansa ja luopumaan tuotannosta 18 kuukauden ajaksi. Tilalle ei saa ottaa sika- tai nautakarjataloutta. Korvaus on 20 mk kanalta. Kanoja tulee olla vähintään 100 kpl. Sopimuksia tehtiin noin 300 000 kanan osalta.

Kananmunien tuotannon rajoittamiseksi on edelleen jatkettu haudontojen säätelyä. Ne saivat olla edellisvuoden tasolla. Molemmista edellä mainituista toimista huolimatta tuotannon arvioitiin kasvaneen noin 3 % vuonna 1982.

Tuotannon ohjaus on tähän saakka tapahtunut usean määräaikaisen lain avulla. Vuoden 1983 alusta tuli voimaan uusi puitelaki, joka yhdistää edellä mainitut toimenpiteet sekä sallii uusienkin toimenpiteiden käyttöön oton. Valtioneuvoston tehtäväksi jää päättää tarkemmin eri toimista ja niiden täytäntöön panosta.

9.2. Suurten tuotantoyksiköiden perustaminen

Suurten kotieläinyritysten perustamista on säädelty jo usean vuoden ajan. Alun perin tavoitteena oli estää teollisuusmaisten tuotantoyksiköiden syntyminen, jotta maatalous pysyisi kokonaan perheviljelmäpohjaisena. Vähitellen järjestelmästä on tullut tuotannonohjauskeino, jonka tehoa ei ole pidetty hyvänä.

Vuoden 1982 alussa tuli voimaan laki, joka kiristi luvanvaraisuuden ehtoja. Yli 300 sikapaikan sikalan, yli 1000 kanan kanalan, yli 30 000 paikan broilerikanalan ja yli 20 lypsylehmän tai yli 120 naudan navetan perustamiseen tarvitaan maatilahallituksen lupa. Lisäksi paikallisviranomaisten lupa tarvitaan yli 100 sikapaikan sikalan ja yli 500 kanan kanalan perustamiseen. Luvan saannin ehtona on, että sianlihan ja kananmunan tuotannossa omalta tilalta saadaan vähintään 1/3 rehusta sekä maidon ja naudanlihan tuotannossa vähintään puolet. Valtioneuvosto on kuitenkin kiristänyt lupaehtoja niin, että yli 30 lehmän, 200 sian ja 1000 kanan yritysten perustaminen on ollut sallittua vain sukupolven vaihdoksen yhteydessä.

On tietenkin mahdotonta sanoa, missä määrin lupajärjestelmä on estänyt tuotannon kasvua. Yrityskoon kasvattaminen on täysin luonnollista maataloudessamme. Monessa tapauksessa uuden tilan koko jää alle lain määrittämien alarajojen. Näillä on tuotannon kasvuun varmaankin yhtä suuri merkitys kuin luvan saaneilla suurilla yrityksillä. Esim. sianlihan tuotannon kasvusta on yli puolet arvioitu tulevan pieniltä tiloilta. Lupamenettelyllä voi kuitenkin katsoa olevan sen oleellisen vaikutuksen, että puhtaasti ostorehuun perustuva suurtuotanto estyy kokonaan. Jos toisaalta rehun tuonti ulkomailta kielletään, kotimainen rehun tuotanto asettaa selvän ylärajan kotieläintuotannolle.

9.3. Maatalouden vientikustannusmaksut

Maataloustulolain mukainen tuotantokatto ylitettiin maidon osalta noin 183 milj. litralla (katto 2675 milj.l), sianlihan osalta noin 25 milj. kg:lla (katto 13 milj. kg) ja kananmunien osalta 18 milj. kg:lla (katto 12 milj. kg). Viljelijöiltä kannettiin lannoitteiden valmisteveroa 9 p/kg 1.1.-31.3. välisenä aikana sekä sen jälkeen 6 p/kg koko vuoden sekä sianlihan markkinointimaksua 20 p/kg 28.2.1982 saakka. Lisäksi suurilta sikaloilta ja kanaloilta on peritty lisättyä markkinoimismaksua. Yhteensä näin kertyi noin 122 milj. mk. Maidontuotanto nousi kuitenkin arvioitua suuremmaksi, minkä takia markkinoimismaksuja olisikin pitänyt periä noin 91 milj. mk enemmän. Tämä summa jää kerättäväksi vuonna 1983, jolloin vientikustannusmaksua kannetaan maidon osalta 1 p/l ja sianlihan osalta 5 p/kg. Lannoitevero on edelleen 6 p/kg. Sen lisäksi peritään rehuveroa 2 p/kg.

9.4. Tuotantosuunnan muutossopimukset

Tuotannon ohjaamislaki koski aluksi (vuodesta 1977) pääasiassa tuotannosta luopumista, mutta vuonna 1979 sitä täydennettiin, jolloin tehtiin mahdolliseksi tuotantosuunnan muutos kotieläintuotannosta muihin tuotteisiin. Sopimuksia on tehty 7761 vuoden 1981 loppuun mennessä ja niiden seurauksena noin 37 700 lypsylehmää poistui tuotannosta. Vuonna 1982 tehtiin noin 1800 sopimusta.

Naudanlihantuotanto on pääasiassa sidoksissa maidontuotantoon. Varsinaisia liharotuisia lehmäitä on vielä vähän. Tällä hetkellä on lievää naudanlihan vientitarvetta, mutta pitkällä aikavälillä tuotanto on vaarassa pudota alle kysynnän, koska lypsylehmien lukumäärän aleneminen vähentää teuraseläinten määrää. Liha- ja maitokarjojen risteytyksillä pyritään ylläpitämään naudanlihan tuotantoa ja tätä varten maksetaan emolehmäpalkkiota 850 mk/lehmä niille viljelijöille, jotka sitoutuvat pitämään vähintään 2 lehmää teuraaksi kasvatettavien vasikoiden maitoruokintaa varten sekä olemaan myymättä tilalta maitoa ja vasikoita tai lehmäitä maidontuotantoon. Vuonna 1982 voimassa olleet sopimukset koskivat noin 8 300 lehmää.

10. Uutta lainsäädäntöä

10.1. Maataloustulolaki

Uusi maataloustulolaki tulee voimaan hinnoitteluvuoden 1983/84 alusta (maaliskuusta) 3 vuodeksi. Sen edeltäjä oli säädetty vuonna 1977 hinnoitteluvuosiksi 1978/79-1981/82, mutta sitä jatkettiin vuodella, koska uutta ei saatu aikaisemmin säädetyksi. Pekkas-ratkaisu myös tavallaan siirsi uuden säätämistä. Tulolakeja on muutoinkin harvoin voitu soveltaa täysin vapaissa oloissa. Maatalous on usein sidottu työmarkkinoiden kokonaisratkaisuihin ja tällöin on ainakin muodollisesti jouduttu muuttamaan tulolakia.

Yleismuodoltaan uusi laki on entisten kaltainen. Tuottajahintojen korotuksesta neuvotellaan edelleenkin valtion ja tuottajajärjestöjen kesken. Kustannusten nousu kompensoidaan kahdesti vuodessa kuten ennenkin. Sitä varten laaditaan kokonaislaskelma maatalouden kustannuksista. Se pyritään saamaan mahdollisimman kattavaksi, vaikka kaikkia kustannuseriä ei vielä voidakaan kunnolla arvioida. Kustannuslaskelma on mahdollista uusua uuden lain tullessa nyt käyttöön. Kokonaiskustannusten nousu korvataan markkamääräisenä viljelijöille nostamalla tuottoa samalla määrällä.

Sen lisäksi neuvotellaan erikseen viljelijän tulon korotuksesta. Uutta laissa on maininta, että viljelijöille turvataan oikeudenmukainen tulotaso, ts. heidän tulee saada sama tulotaso kuin saadaan muissa kansantalouden sektoreissa. Lain 6 §:ssä sanotaan, että maataloustulon kehitystä verrataan teollisuustyöväen palkkatason kehitykseen. Järjestelmän toteuttamiseksi on käynnistetty useita tutkimuksia, joiden tehtävänä on luoda pohjaa uudelle järjestelmälle. Neuvottelijoiden tehtäväksi jää kuitenkin lopulta päättää tulolain periaatteista ja käytännön sovellutuksista.

Tuotannon ohjaamiseksi ja rajoittamiseksi tulolakiin liittyy edellisen lain mukaisesti ns. tuotantokatot, jotka poikkeavat jonkin verran aiemmista tuotantokatoista. Ne ovat seuraavat:

	1982 ¹⁾	1983	1984	1985
Meijeriin tullut maitomäärä, milj. l	2675	2790	2760	2730
Naudanlihan vienti, milj. kg		14	12	12
Sianlihan vienti, milj. kg	13	18	16	14
Kananmunien vienti, milj. kg	13	17	15	13

1) Vanhan lain mukaan

Mikäli katot ylitetään, maatalous joutuu viemään yli menevät osat omalla kustannuksellaan. Tätä varten kerätään edellä mainittuja valmisteveroja ja markkinointimaksuja. Lisäksi kannetaan suurilta sikaloilta ja kanaloilta lisättyä markkinointimaksua.

Oleellinen muutos tuotantokatoissa verrattuna edelliseen lakiin on, että viljalle ei ole asetettu mitään rajoituksia. Näin on mahdollista ohjata liika tuotanto viljaan ilman että siitä aiheutuu markkinoimismaksuja maataloudelle. Laissa on lisäksi määräyksiä, joiden tavoitteena on tuotannon ohjaaminen niin, ettei kotieläintuotanto nousisi yli annettujen kattojen.

Tuottajajärjestöt pitävät uutta lakia parannuksena edelliseen. Lupaahan se - ahtaasti tulkittuna - periaatteessa viljelijöille saman tulotason kuin mitä teollisuustyöntekijät saavat. Käytäntö tulee kuitenkin osoittamaan, miten tämä tavoite tulee toteutumaan.

Maataloustulolain soveltamista ajatellen on käynnistetty useita tutkimuksia, joiden tavoitteena on tuottaa perusinformaatiota päätöksentekijöille. Mm. tulotasovertailuja varten on aloitettu laaja tutkimus, koska maataloustulon kehittämistä varten tarvitaan vertailuryhmien tulojen lähtötilanne. Lisäksi on meneillään tutkimus, jonka tavoitteena on luoda seurantajärjestelmä tulojen kehitystä varten. Hintapoliittinen tuki on puolestaan selvitettävänä erillisessä toimikunnassa. Vielä voidaan mainita tutkimusprojekti, jonka tarkoituksena on tutkia eri hintajärjestelmiä ja niiden sopivuutta maahamme. Tämä loisi pohjaa uuden tulolain laatimiseksi. Sitähän tarvitaan 3 vuoden kuluttua.

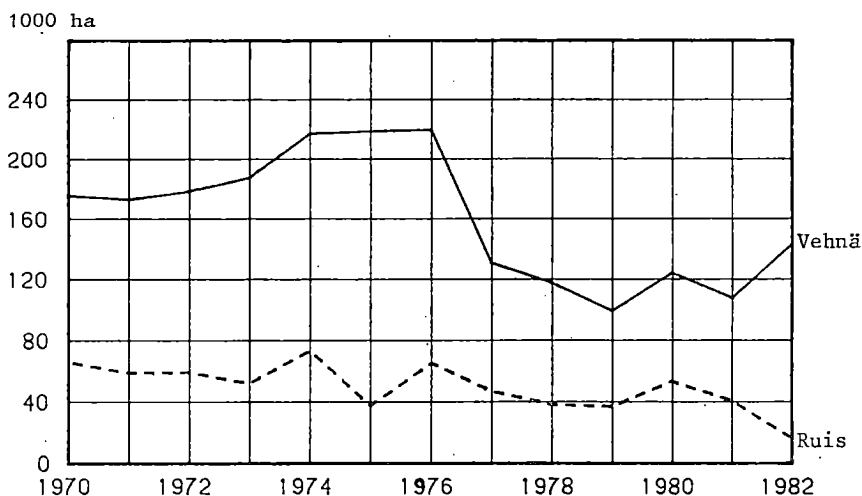
10.2. Starttirahakokeilu

Syyskuun 15 pnä 1982 tuli voimaan valtioneuvoston päätös maksaa käynnistystukea eräissä kehitysalueiden kunnissa alle 35 vuotiaalle viljelijöille, jotka aloittivat perintönään saaneen tilan viljelyn. Avustus voi olla enintään 50 000 mk, josta 6000 mk voidaan osoittaa yleismenoihin ja loput mm. kone- ja laitehankintoihin, asuin- ja tuotantorakennusten (ei kuitenkaan sikala- ja kanalarakennusten) laajentamiseen ja peruskorjauksen, peltojen kunnostukseen, siementen ja lannoitteiden hankintaan ensimmäisenä viljelyskautena sekä salaajitukseen.

Tämän kokeilun tarkoituksena on helpottaa nuorten viljelijöiden pääomaongelmia näiden saadessa omistukseensa perintötilan, jonka investoinnit on usein laiminlyöty. Pääomatarve on tällöin suurimmillaan. Tähän toimintaan on käytettävissä 9 milj. mk, mistä voi saada siis avustusta ainakin 180 nuorta viljelijää.

10.3. Leipäviljan viljelyn tuotantopalkkio

Leipäviljan tuotannon lisäämiseksi maksettiin vuonna 1982 erityistä palkkiota vehnän viljelystä 400 mk hehtaarilta ja rukiin viljelystä (kylvöistä) 500 mk hehtaarilta. Leipäviljan viljelyalat putosivat hyvin

Kuvio 8. Vehnän ja rukiin viljelyalat vuosina 1970-1982.

jyrkästi vuonna 1977 ja sen jälkeen on jouduttu tuomaan vehnää ja ruista lähes joka vuosi. Tavoitehintoja on nostettu varsin voimakkaasti parina viime vuonna, mutta sekään ei ole ollut riittävä tuotannon elvyttämiseen. Tavoitteena on nostaa vehnän viljelyala 200 000 ha:iin ja rukiin viljelyala 60 000 ha:iin. Niistä oltiin kuitenkin vielä vuonna 1982 pahasti jäljessä.

10.4. Maatalouden investointivaraus

Eduskunta on hyväksynyt maatalouden investointivarauslain, joka tuli voimaan vuoden 1983 alusta. Viljelijä voi tehdä investointivarauksen, joka on 20 % maatalouden puhtaan tulon määrästä, kuitenkin vähintään 8000 mk ja enintään 20 000 mk. Tämä määrä vähennetään verotuksessa, mutta otetaan myöhemmin huomioon poistoja tehtäessä. Viljelijän on lisäksi sijoitettava puolet varauksesta rahalaitokseen. Varausjärjestelmä merkitsee sitä, että viljelijä saa tehdä poistovähennyksen ennen investointia. Tämän järjestelmän katsotaan parantavan investointien ajoittamista. On nimittäin väitetty, että viljelijät hankkivat esim. koneita pelkästään verotussyistä päästessään hyvään taloudelliseen tulokseen jonain vuonna.

11. Maatalouden sosiaalipolitiikka

Maanviljelijän ammattiin liittyy kaksi puolta: hän on samanaikaisesti sekä yrittäjä että työntekijä. Hän sijoittaa tilaansa pääomaansa ja saa (tai ainakin hänen tulisi saada) sille korvausta, mutta toisaalta hän ja hänen perheensä ovat varsinaiset työntekijät tilalla. Käytännössä hän on tavallisesti työntekijään verrattava, sillä yrittäjä- tai pääomatuloa hän saa varsin vähän jos lainkaan. Tästä huolimatta yhteiskunta on pitänyt viljelijää yrittäjänä, minkä takia hänen sosiaalietunsa ovat paljon pienemmät kuin muiden kansantalouden sektoreiden työntekijöillä. Viljelijän kesäloma on vain 15 päivää, eikä hänellä ole viikonloppuvapaa, vaan hän tekee usein 7 päivän työviikkoa. Monessa muussakin suhteessa hän on jäljessä muista, joskin parannuksia on pikkuhiljaa tulossa.

11.1. Maatalousyrittäjän työeläke MYEL

Maatalousyrittäjien työeläke MYEL on lakisääteinen ja se on verrattavissa muiden sektoreiden työeläkkeisiin. Viljelijä maksaa eläkemaksua tulojensa perusteella, mutta valtio maksaa myös osan eläkekuluista.

Viljelijän maksamaa eläkemaksua ei lueta kuuluvaksi tuotantokustannuksiin, eikä se näin ollen siirry hintoihin niinkuin työntekijöiden eläkemaksut.

Viljelijä saa vanhuuseläkkeen täytettyään 65 vuotta ja eläkkeen suuruus määräytyy maksujen perusteella. MYELin puitteissa hänellä on myös mahdollisuus saada sairaseläkettä.

11.2. Vuosiloma

Kotieläintaloutta harjoittavat viljelijät voivat saada vuosilomaa 15 päivää. Kunta palkkaa täksi ajaksi lomittajan. Järjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksaa pääasiassa valtio, mutta maatalous osallistuu kustannusten kattamiseen siten, että maataloustuloa alennetaan hintaratkaisujen yhteydessä, viimeksi keväällä 1981 12.5 milj. mk (sisältää myös sijaisavun).

11.3. Viikkovapaakokeilu

Kotieläintuotanto on keskeytymätöntä prosessia, joka vaatii hoitajaansa joka päivä. Viikonloppuvapaan järjestäminen on vaikeaa ja ulkopuolisen työntekijän palkkaaminen aiheuttaa varsinkin viikonloppuna ylimääräisiä kustannuksia. Vuonna 1981 aloitettiin eräissä kunnissa kokeilu viikkovapaan järjestämiseksi viljelijöille. Valtio tukee tätä kokeilua, mutta viljelijä joutuu maksamaan osan (80 mk/pv) palkatun apulaisen kustannuksista.

11.4. Sijaisapu

Sairauden tai muun syyn aiheuttaman työkyvyttömyyden ajaksi viljelijä voi saada kunnan palkkaamaa sijaisapua. Valtio maksaa pääosan aiheutuvista kustannuksista, mutta maataloudelta peritään niistä osa siten, että maataloustuloa on alennettu hintaratkaisujen yhteydessä, viimeksi syksyllä 1982 5 milj. mk. Viljelijältä peritään myös osa maksuista, mutta nämä maksut tulevat mukaan maatalouden kustannuksiin uuden maataloustulolain yhteydessä, jolloin ne siis hyvitetään viljelijöille korkeampina tuottajahintoina.

11.5. Tapaturmavakuutus

Heinäkuun alussa 1982 astui voimaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki. Sen perusteella viljelijät saavat korvauksen työvahingon aiheuttamista kustannuksista. Viljelijät maksavat puolet (eli 30 milj. mk vuonna 1982) lisäturvan kokonaismäärästä. Tämä summa lasketaan kuitenkin maatalouden kustannukseksi ja se otettiin huomioon ensimmäisen kerran syksyn 1982 hintaratkaisussa, ts. maatalous sai tällöin vastaavan suuruisen tulon lisäyksen. Käytäntö on tietenkin sama kuin muissakin kansantalouden sektoreissa.

IV Yhteenveto

Taloudellinen tilanne heikkeni edelleen Suomessa vuoden 1982 aikana. Bruttokansantuotteen kasvu jäi 1 %:iin, eivätkä ennusteet lupaa juuri parempaa vuodelle 1983. Vienti aleni hieman edellisvuodesta, joskin myös tuonti väheni, joten kauppataase oli vain vähän alijäämäinen. Inflaatio on ollut hidastumassa (noin 9 %), mutta markan devalvointi noin 10.5 %:lla lokakuussa nostaa sen noin 9 %:iin vuonna 1983. Taantuma on vaikuttanut eniten työttömyyteen, joka nousi noin 6.5 %:iin ja on edelleen kasvussa.

Vuoden 1982 sato oli hyvä niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Keskimääräinen rehuyksikkösato oli 2526 ry/ha, mikä jäi vain vähän alle vuoden 1976 ennätys sadon. Peltoheinän ja säilörehun sadot jäivät alle normaalin, mihin oli syynä alkukesän kylmyys, mutta viljasadot olivat normaalia parempia. Viljelty peltoala on kuitenkin viime vuosina hieman alentunut, minkä takia kokonaissato, 5094 milj. ry, jäi selvästi alle vuoden 1976 ennätys sadon 5560 milj. ry.

Kotieläintuotannossa ei tapahtunut suuria muutoksia. Maidontuotanto oli vielä vuoden alkupuolella selvästi pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta hyvän sadon ansiosta tuotanto kääntyi kasvuun ja niin koko vuoden osalta se oli lähes sama kuin vuonna 1981 eli noin 3067 milj. litraa. Sianlihan tuotanto (yht. 184 milj.kg) nousi hieman, mutta naudanlihan tuotanto (115 milj. kg) aleni vastaavasti edellisvuoteen verrattuna. Kananmunien tuotanto nousi noin 2 milj. kg. Kokonaisuudessaan kotieläintuotannon volyyymi pysyi ennallaan.

Maataloustuloneuvotteluissa ei ollut suuria ongelmia, sillä 2-vuotisen tuloratkaisun puitteissa oli sovittu maataloustulon korotuksista ja kustannuskompensaation laskelmien hyväksyminen menee nykyisin jo rutiinilla. Tavoitehintoja nostettiin keväällä noin 5 % ja syksyllä noin 3 %.

Tulokehityksestä ei voida vielä esittää kovin luotettavia tuloksia. Karkean arvion mukaan maataloustulo nousi noin 38 %, mihin yhtenä tärkeänä vaikuttavana tekijänä oli vuoden 1981 satovahinkokorvausten maksaminen vuoden 1982 aikana. Toisaalta maataloustulo oli pudonnut

edellisvuonna, mikä osaltaan selittää nousun suuruutta. Hyvällä sadolla on myös osansa kehityksessä. Reaalisesti maataloustulo on kuitenkin 25 % pienempi kuin vuonna 1975.

Uusi maataloustulolaki säädettiin vuonna 1982. Se on edellisten kaltainen, mutta uutta siinä "lupaus" taata viljelijöille sama tulotaso muiden sektoreiden työntekijöiden kanssa. Lakiin sisältyviä tuotantokat-
toja nostettiin, mutta ennusteiden mukaan maatalous näyttää joutuvan maksamaan markkinoimismaksuja vuonna 1983. Maidon ja sianlihan markkinoimismaksuhan voitiin poistaa vuoden 1982 maaliskuun alussa ja lannoiteveroakin alennettiin 6 penniin kilolta.

Menneen vuoden loppupuoli palautti varmaankin monen viljelijän uskon maatalouteen. Vuoden sato oli hyvä, ja tulokehityskin on tyydyttävä, sillä tuotannon hinnan nousu on hitaampi kuin tuottajahin-
nat. Tuotannon lisäämiseen maataloudella ei ole mahdollisuuksia, sillä tuotantokatot leikkaavat tehokkaasti kaiken tulonlisän tuotantoa laajen-
nettaessa.

Lähteitä:

Maataloustilastolliset kuukausikatsaukset. Maatilahallitus.
Tilastokatsauksia. Tilastokeskus.
Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tilastot.
Taloudellinen katsaus 1982. Valtiovarainministeriö.
Suhdannekuva, Syksy 1982. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos.
Suomen säädöskokoelma.
Maataloustuottaja, vuosikerta 1982.
Kotieläintuotannon rakennemuutokset ja niiden ohjailu. Maatilahallituk-
sen suunnittelutoimisto, 1982.
Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen tilastot.

Liitetaulukko 1. Eräitä hintaindeksejä.

	Tukkuhinta- indeksi	Kuluttajahinta- indeksi	Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi
1970	100	100	100.0
1971	105	106	103.7
1972	114	114	115.0
1973	134	127	129.4
1974	167	150	150.2
1975	189	176	188.2
1976	211	201	213.6
1977	233	226	229.4
1978	245	243	242.5
1979	266	261	257.2
1980	309	291	288.2
1981	351	326	324.5
1982 ^e	377	356	370.0

Liitetaulukko 2. Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksi alaindekseineen.

	Tuotantopanosten hintaindeksi	Tarvikehin- taindeksi	Kone- ja kalusto kustannusindeksi	Rakennuskus- tannusindeksi
1970	100.0	100.0	100.0	100.0
1971	107.9	103.6	109.2	109.2
1972	116.9	107.6	120.2	123.6
1973	135.6	122.2	133.4	155.5
1974	167.9	154.6	162.7	201.4
1975	205.9	188.4	208.3	230.2
1976	238.4	255.3	231.2	255.4
1977	273.6	267.3	258.1	281.4
1978	285.4	273.8	282.2	294.9
1979	304.3	282.8	308.7	325.6
1980	341.7	318.0	341.2	372.1
1981	394.0	384.9	374.6	400.8
1982 ^e	427.0	422.6	403.3	424.5

Liitetaulukko 3. Eräitä lukuja maatalouden rakenteesta.

	Tilojen ¹⁾ määrä 1000 kpl	Tilojen ¹⁾ keski- koko, ha	Maidonlähet- täjien luku- määrä 1000 kpl	Maatalouden työvoima 1000 henk.	% koko työvoimasta
1970			190	404	19.0
1971			175	374	17.6
1972	274.4	9.31	163	339	16.0
1973	265.9	9.54	151	304	14.0
1974	258.2	9.79	140	303	13.6
1975	248.7	10.05	128	277	12.5
1976	242.7	10.26	119	244	11.3
1977	237.7	10.43	112	223	10.6
1978	232.8	10.60	104	208	10.0
1979	229.3	10.78	98	200	9.4
1980	224.7	10.96	91	200	9.1
1981			85	200	8.9
1982 ^e			78	209	9.1

1) yli 1 pelto ha.

Liitetaulukko 4. Eläinten lukumäärä kesäkuun laskennan mukaan sekä lehmien keskituotos.

	Lehmiä 1000 kpl	Keskituotos l/lehmä	Sikoja 1000 kpl	Kanoja 1000 kpl
1970	889.1	3677	1002.4	4470.9
1971	849.3	3806	1129.3	5249.0
1972	836.5	3889	1045.7	5963.7
1973	823.6	3839	1139.3	5869.0
1974	818.5	3856	1048.9	5803.2
1975	773.2	3997	1036.1	5943.3
1976	763.1	4200	1053.9	6333.2
1977	751.6	4197	1143.3	6245.1
1978	742.0	4260	1244.7	6046.4
1979	730.1	4336	1288.7	6029.4
1980	719.5	4478	1410.2	6040.7
1981	700.8	4450	1467.1	5200.2
1982 ^e	689.2	4508 (e)	1475.3	5291.5

Liitetaulukko 5. Lannoitteiden myynti (kg/ha).

	N	P	K
1969-70	58.3	27.2	40.0
1970-71	63.7	29.4	43.5
1971-72	68.5	30.5	46.5
1972-73	69.4	30.8	47.4
1973-74	78.2	33.9	52.0
1974-75	85.8	34.2	53.9
1975-76	79.6	29.5	47.6
1976-77	65.4	25.0	41.1
1977-78	69.1	25.8	43.3
1978-79	76.9	27.8	47.4
1979-80	83.3	28.0	50.2
1980-81	82.4	27.8	49.3
1981-82	78.7	26.8	47.5

Liitetaulukko 6. Maatalouden tuotto käyvin hinnoin

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
<u>Kasvinviljelytuotto</u>							
Ruis	75.8	100.9	97.8	63.3	82.4	148.8	121.3
Vehnä	343.3	463.4	402.4	178.4	173.0	310.9	345.8
Ohra	277.2	353.1	536.3	455.2	461.7	572.5	644.1
Kaura	155.6	235.5	244.5	177.5	200.6	308.1	350.9
Ruokaperuna	111.2	147.9	115.4	88.2	122.3	216.5	198.8
Teollisuusperuna	43.7	66.6	81.9	73.7	88.5	98.6	102.5
Sokerijuurikas	147.9	148.2	140.6	206.8	199.2	286.3	253.5
Öljykasvit	34.5	37.0	61.1	86.3	94.1	166.7	182.1
Herneet	6.2	10.7	15.2	9.9	10.3	10.3	20.1
Yhteensä	1195.4	1563.3	1695.2	1339.3	1432.1	2118.7	2219.1
<u>Puutarhatuotto</u>							
Vihannekset	173.6	171.9	171.9	210.2	205.7	261.8	352.0
Juurekset	15.4	12.2	25.1	40.0	22.6	47.5	27.7
Hedelmät	6.1	41.1	27.2	30.3	42.0	40.3	53.8
Marjat	36.7	48.7	47.5	60.0	66.9	71.0	86.2
Yhteensä	231.8	273.9	271.7	340.5	337.2	420.6	519.7
<u>Kotieläintuotto</u>							
Maito	3467.5	4284.8	4460.2	4773.3	5176.4	5762.5	6119.2
Naudanliha	1249.9	1300.7	1509.4	1548.1	1676.8	2007.8	2380.2
Pikkusikasliha	3.3	4.2	3.7	4.1	6.6	2.5	4.1
Sianliha	965.2	1074.4	1228.2	1400.4	1543.9	1711.0	2057.9
Lampaanliha	13.0	13.9	17.3	15.6	17.1	19.6	23.9
Hevosenliha	14.4	11.6	12.6	11.6	10.0	11.4	12.8
Siipikarjanliha	59.2	67.5	83.1	76.6	93.8	114.3	147.7
Villa	1.2	1.2	1.4	1.4	1.5	1.5	1.8
Kananmunat	421.1	475.0	462.0	440.8	480.7	562.7	661.4
Eläinten vienti	4.4	2.6	2.8	7.3	4.4	5.4	7.4
Yhteensä	6199.2	7235.9	7780.7	8279.2	9011.2	10198.7	11416.4
<u>Tuet</u>							
Vilj.koonmuk.hintapol.	180.4	142.9	176.5	217.4	246.0	283.2	351.3
Lypsylehmien luvun muk.	10.5	15.5	17.2	16.8	36.8	40.5	42.6
Ostoreh.hinnanalkorv.	10.4	18.0	19.8	22.4	25.4	27.4	34.3
Yhteensä	201.3	176.4	213.5	256.6	308.2	351.1	428.2
Satovahinkojen korv.	263.5	11.5	5.9	17.5	11.5	7.9	2.3
Tuotannonmuutoskorv. (4a §)						2.8	21.5
Naudanlihan tuot.palk.						3.6	3.2
Kananm.tuot.kesk.korv.							12.0
Maidontuot.kesk.korv.							19.0
Tuotto yhteensä	8091.2	9261.0	9967.0	10233.1	11100.2	13103.4	14641.4
Indeksi (1975=100)	100.0	114.5	123.2	126.5	137.2	161.9	181.0
Muutos edell.vuodesta %		+14.5	+7.6	+2.7	+8.5	+18.0	+11.7

Liitetaulukko 6, jatkoa. Maatalouden kustannukset käyvin hinnoin.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Väkilannoitteet	742.6	802.0	810.6	975.6	1059.8	1232.3	1333.9
Maatalouskalkki	31.0	44.7	32.5	54.0	50.9	69.8	41.7
Väkirehut	1022.4	1234.3	1220.5	1584.3	1854.4	2416.6	3097.5
Rehunsäilöntäaineet	32.4	30.3	50.8	64.0	76.0	86.5	95.8
Kasvinsuojeluaineet	81.6	76.9	79.0	89.2	116.5	134.4	141.4
Työvälineet ja laitteet	46.8	56.1	54.9	57.8	66.3	77.8	85.8
Kuorittu maito	35.6	36.8	32.9	27.1	20.6	20.7	20.5
Poltto- ja voiteluaineet	239.4	296.2	331.3	365.8	480.1	609.8	758.4
Sähkö	119.7	139.6	162.4	174.0	189.1	209.2	248.8
Ostosienet	106.0	118.0	163.5	215.6	229.8	237.3	274.7
Palkat	242.8	260.2	267.7	253.3	265.0	271.7	278.9
Sosiaalikulutus	85.4	98.2	108.5	102.5	107.5	112.1	118.7
Kone- ja kalustokust.	1095.6	1282.7	1490.3	1695.4	1956.2	2231.3	2530.5
Rakennuskustannus	535.8	580.5	623.2	659.5	721.8	830.2	900.7
Korkokustannus	191.2	231.6	268.8	299.3	346.4	448.9	464.0
Eläinten tuonti	2.5	2.4	0.3	0.4	0.4	0.6	0.8
Yleiskustannus	381.1	472.2	533.8	574.0	644.6	724.9	850.8
Kustannus yht.	4991.9	5762.7	6231.0	7191.8	8185.4	9714.1	11242.9
Indeksi (1975=100)	100.0	115.4	124.8	144.1	164.0	194.6	225.2
Muutos edell.vuodesta %	-	+15.4	+8.1	+15.4	+13.8	+18.7	+15.7
Tuotto	8091.2	9261.0	9967.0	10233.1	11100.2	13103.4	14641.4
Kustannus	4991.9	5762.7	6231.0	7191.8	8185.4	9714.1	11242.9
Maataloustulo	3099.3	3498.3	3736.0	3041.3	2914.8	3389.3	3398.5
Indeksi (1975=100)	100.0	112.9	120.5	98.1	94.0	109.4	109.7
Muutos edell.vuodesta %	-	12.9	6.8	-18.6	-4.2	+16.3	+0.3

